
Književna poročila

«Učiti se mnogo bolj slovanskemu jeziku in svojstvu, ne more nikdo preveč priporočati, osobito ne pisateljem,» je dejal leta 1880. Levstik v prelagateljevem predgovoru pravilnika za župane. S tega stališča bi bilo preurediti: podlistki «Mira» (V), krastača za kroto, prilika nanese (Francozu se mudi, IX), od tistega trenutka (brez sèm, 18), ugnati (brez: v kozji rog, 19), če (brez: za slučaj, 39), delo se odseda (ne: izda, 83), in še več drugih drobnjav, ki jih je že grajal dr. Breznik in ki jih ne maram tu nanizati. Pogostni so pleonazmi kot: majhni otročiči (61). Sumljiva se mi zdi oblika: proti Orehovljem (58). Prekaniti v pomenu prevariti (XI) gre po 4. glag. vrsti, nekaj drugega pa je štajerska okoličnica «prekane me» = pripeti se mi, slabo mi postaja.

J. Šega.

Damir Feigel, Domače živali. V izdaji «Splošne knjižnice» v Ljubljani. 1925.

Knjižica, kakršno si kupiš v peronskem paviljonu pred odhodom vlaka, da se raztreseš med vožnjo; ali pa Alešovčeve «Ljubljanske slike», za drobce jedkejše, aktualnejše. Samo, da me je stari Alešovec manj motil s slogom in dovtipi, ki diše pri Feiglu po prisiljenosti. In to je škoda, ker ima Feigel marsikdaj zelo ostre oči za komično tragedijo te najnavadnejše domače živali, človeka, in misli, ki te kar osupijo. Gradivo, ki se ga je lotil v tej knjigi, bi bilo vredno pozornejše in bolj poglobljene obdelave, močnejše roke. Strinjam se pa z njim popolnoma, da nam noč kvariti radosti do tega tako kratkega življenja s slovnico, kakršna je običajna v izdajah «Splošne knjižnice».

Kocjan.

A. G. Matoš, Pjesme. Zagreb. Narodna knjižnica. Str. 108.

Pod naslovom «Naši pjesnici» je založništvo Narodne knjižnice doslej obelodanilo pesniške zbirke P. Preradovića, F. Prešerna, Gj. Jakšića, Vl. Nazora, L. Kostića, S. Gregorčića, St. Vraza. Peti snopič obsega Matoševe stihe iz l. 1889. do 1914., torej tik pred smrtjo blestečega esejista. Njegovih puščic in zabavljic izdavač ni sprejel v to skupino. Premalo poznam sodobno hrvatsko književnost, da bi si lastil sodbo o Matoševem pomenu, ki pa se mi zdi znaten. Karlo Häusler mi je svoj čas govoril o njem kakor o možu, v katerem je tedanji pisateljski naraščaj onkraj Sotle (Wiesner-Livadić, Häusler i. dr.) videl svojega vzornika. Matošev sonet «Mladoj Hrvatski», natisnjen leta 1909. v «Hrvatski Smotri», je videti nekak program:

Naš ukus samo riedak dojam bira
 I mrzi sve, što sličī frazi i pozi,
 Tek izabranom srcu zbori lira
 I nije pjesma, koju viču mnogi.
 Naš stih je život, koji dušu svira.
 Što može reći proza, dajmo prozi,
 A strofa treba magijom da dira
 I budi u nama ono, gdje su bozi.
 U vieku, kada «misli» svaka suša (bedak),
 Mi, nimfolepti, skladno osjećamo,
 Jer cilj je svemu istančana duša.
 Ljepoti čistoj himnu zapjevajmo,
 Božanski Satir kad nam milost dade
 Za cvjetni uskrš hrvatske Plejade!

Donekod se je Matoš sam duševno opisal v «Čarobni fruli», ki se pričinja:

Od vajakada na mojoj duši svira
 Muzikant satir, golać, pariija,